

Bir Yazı Çalışması

– Bayram KAYA · 01 Ocak 2019

Yazınsal alan içinde yapılan çalışmaların, bir sosyo toplumsa belleği ve bir de kişilerin kendi duygusunu yansıtmaya belleği vardır. Bu tür çalışmalar en az bu iki kategoriyi yansıtır. Bu tür çalışmaların bu tür iki kategoriyi yansıtmalarının "yanı sıra" üçüncü bir kategoriyi de yansıtmalıdır.

Çalışmacı yazarlar iki kategorik konunun kendi çalışmaları içinde yansıtılması kadardan daha azını üçüncü tür konu ile kendi çalışmaları içinde özgün ve özgür yoğunlaşır olsalar da çalışmacıların üçüncü tür konuyu kendi çalışmaları içine daha bir önemle almalarıyla eserleri kapsamında nispeten bilgiyi ve güncel aktivasyonları da içertir olmaları şarttır.

Bu özellik benim okuduğum şiir ve şairlere de aradığım bir özellik ve dikkattir de. Değilse çala kalem yazılan biçimsellikleri olumlu çalışma olarak görmeyip, bu alanın dışındaki her bir çalışmaları bir hobi olarak görmek olasıdır.

Bu türden yapılmış çalışmalardan ötürü antoloji sayfası, antolojiden geçilmez oluyor. Okur keyifle okuyor alkışlıyor, ama okuyanın okuduklarından aldığı duygusal coşmasından öte, okunanın okurda hiçbir kalım ve nicelime bir yanı olmuyor.

Hatta okuyan, okuduğu ile; kendi bellek bildirişimi arasında, bir geribeslenme etkileşmeli, oto kontrol dahi yapamıyor. Şimdi bu türden yoksunlukları olan okuma ve okutmalar, bizim kriterimiz olmalı mı?

Bunları niye yazdım. Elbette şairin konu seçimi, konu ifadesi, hele de yazım üslubu olmalıdır. Bu şairin nevi şahısdır. Bu da şairimizde oldukça güçlü ve takdir edilir bir meziyettir de.

Ancak yazdığı şiire henüz bismillah demeden "Kadına el kalkmaz anlat derdini; O bir anne o sevginin kucağı" derken daha buradan bu anlatıma çok takıldım.

Bu yaklaşımı yapmam çoğumuza %99 oranla belki ters gelecek bir bakış olacak, ama durum öyle işte. Sevgi, saygı yaklaşımlarımıza bağıntı edilen bu tür bir yaklaşımı; sevgi saygı ve analığa temelleşip, böylesi tek yanlı yaklaşımla olduğumuz içindir ki kendi kendisini aşmak olan erdemin konusu denen bu alanda pek başarılı olamıyoruz her halde.

Şiirde sevgi kucağına anaya el kalktığı belirtilmekle Kadının anne ve sevgi kucağı olması kendisine el kalkmasına engel olmuyor demek ki!

Daha doğrusu bu mantık ile baktığımızda "babanın da babalıktan ötürü dövüldüğünü göremiyoruz".

Diğer yandan anne olmayıp sevgi kuağı olmayanlara el mi kalkacaktı?

Ters bir etki ile ve sanki zorunluymuş gibi el kaldırmamız için herkes bize anne olup, sevgi kuağı olmak zorunda mı? Demek ki "annelik ve sevgi kuağı olmak, el kalkmasını önleyecek bir tamamlayıcılığı da içermiyordu.

Bu söylemin daha bir adım ötesi, "kadın dövülmeye dövülür de sırf ana olduğu için dövülmez" gibi garip bir savlamayı oluşuydu. Kadının (insanın) şiddete eğilimdeki yanlışlıkları, eğitimsizlikleri, kendi otantik yetişmesi, ekonomik zorlukları, travmaları, pisiko somatik durumlar vs. gibi şiddete giden bir yığın kusur ve verimsizliklerin şiddeti kullanım yapmasındaki etken oluşlarının üstü örtülmektedir.

Bunlar da elbet el kaldırmayı haklı lama konusu da değildirler. Ana olsanız da olmasanız da sevgi kuağı olsanız da olmasanız da savunma dışında yılan bile el kalkmamalı.

Şiddet uygulamanın, şiddete uğramanın (şiddete maruz kalmanın) kadını ve erkeğı, insanı, hayvanı olmayacağı gibi el kaldırmanın haklılığı da gerekçesi de olmaz. Hayata ve cana karşı olacak şiddet ve işkencenin değil uygulanmasına gerekçe; uygulanmamasına da gerekçe (bahane) söylenmemelidir.

Hayata karşı, cana karşı şiddet uygulamak; işkence uygulamak, kabul edilemez ve hiçbir gerekçeyle açıklanamaz. Şiddet uygulamanın da işkence uygulamanın da "bırakın ana olma" gerekçesini, ya da şefkat kuağı olma" gerekçesini, böyle koşullu söylemle durumun izahı bile "El kaldırmayı çağırır".

Üstelik burada şu paradoksta çok ilginçtir. El kaldırmaya el kaldıracaksın da "analık ve şefkat kuağı olmasını unutma" der gibi bir ilenmeyle bu söylemde şiddeti ve el kaldırmayı bilmeden aksi olan koşullu öğrenmeyle meşru etme vardır.

Esasen bu dizenin; "kadının karnında sıpayı, sırtında sopayı eksik etmeyeceksin" diyen el kaldırmayı meşrulaşan zavallılıkla hiçbir farkı yok.

Daha tehlikelisi "çocukla-sopa; analık ve şefkat kuağı olana el kaldırmamak" söylemli sözlerin ikisi de koşullu öğrenme olarak, insan algısına tehlikeli biçimde etki sel bir efekt vermektedirler.

"Ana ve şefkat kuağı olamama gibi bu kapsamın dışında kalanlara da el kalkmayacağı gerçeğı güme gidiyor. Yani çocuk doğurmayanlar sopadan kurtuluyor. Analık etmeyen ve şefkat kuağı olmayanlara da el kalkıyordu. Söylenen kadar söylenmeyenin zım edilen etkisi de çok önemliydi.

Okunanı irdelemeyen bir bakışla konuya duygusal bellekle bakıp, ya şuna bak yahu ne iyi yazılmış! hem kadına şiddete de karşı, deyip okuduğumu allayıp pullayıp es geçecektim, ya da okurken daha en baştaki izlenimimle kendi çatışmalarımı yazıya dökecektim.

Bir kere öyle denmediği halde azı çoğa, acıyı tatlıyla çağrışarak anlamak gibi şiirin girişi sevgi kuağı ve ana olmayanların dışına dayak atılmayı öneriyormuş gibi bir çıkarmayı zımnem insanın bilincine imliyordu. Zihnin bu anlatımdan aldığı imaj (anlaksal kopyalama depolama); ana olana ve sevgi kuağı olana el kalkmaz olacaktı! Bu olumlu olanın olumsuzunu olum lama (el kaldırmayı meşrulaşma) emridir.

Olumsuzun, olumlusu, öyle olmayana onu yap demektir. Ana olana El kaldırma, el kaldırmayı yapma demek olanın diğere imaj biçimi ise ana olmayana; sevgi kuağı olmayana el kaldırmayı yap demektir.

Yani şair olumsuzu olum lamayı istemiyor olsa da söylediği budur. Şair sevgi kuağı ve ana oluş dışına el kaldır demekle "el kaldırmayı zımnem meşrulaştırmaktadır".

Biliyorum ki bu tür olumsuzlaşma ne yazarın hedefidir ne de okumayı yapanın, anlamak isteyeceği açık bir anlamadır. Ama maalesef gerçekleşen inkişaf (gelişme) böyle işte.

Eğer şairin mesajında kasıt kadına dayağı yergi ise, ki işin aslı da öyle olmamalı insana cana dayak atılmaz. Bir can (hayat), bir insan olan kadına da sopa atılmaz. İnsana, hayata dayak atan kültür, elbette kadına da dayak atar.

Emperyalist çıkarlar için yakıp yıkan; yakıp parçalayan şiddetin en yakası açılmaz olanlarıyla ölüm kusan insanlık kültürü; ne yazık ki şiddeti uygular.

Şiddete eğimli kılınanın en ahmağı da şiddeti ana, çocuk, adam, insan, bebe demeden gücü gücü yetene uygular. Siyasetin şiddet bulaştırması bunun tuzu biberi olur.

Şiddet yansıması ve şiddetin bulaşması sistemden kaynaklı suçta eğilimler de sizdeki şiddete eğilimi körükleyen, öfke ortaya koyup; öfkenin kontrolsüzlüğünün kolaylaştırıcılarıdır. Sosyo toplumun belleğı ve bu belleğın yansıması hasarlıyken ve böyleyken kişisi bozukluklar da frenleri tümnden tutmaz ederler.

İkincisi insanın biyolojik yaklaşım tutumları başa kakılır. Kişiyi suçta iten sosyo toplumsa ortam, kişideki eğilimleri şiddet ile biçimler. Şiddete eğilimli oluşun birisi "Kafirse öldür. İmansızın canı malı ganimettir. Helaldir" diyen sosyal ortamla; sosyal mantıktır.

Diğere biri de toplumsal ortamdır. Toplumsal ortam birinin biriktirmesine, birinin açlığına ve sömürülmesine neden olur. Bu nedeni gayet iyi bilir. Sistem suçunu "gelir dağılımı eşitsizliğı" diye örtüp kafaları bulandırmakla biriktirmeye ve birinin açlığına izin verir. Bu çelişki karşısında sınıfsal nefisler ortaya çıkar.

Ne şefkatsizlik ne ana olmazlık el kaldırmanın kaynağı değildir. Hem sosyal ortam hem toplumsal ortam

şiddete eğilimin ana kaynağıdır. İşinden kovulan kadın günlerce işsiz kalmakla şefkat kucağı olmasını unutuyordu. İşsizlik, el kaldırma nedeni mi? Hayır! Ama işsizlik aşağılanma açlık bir eğilimin nedenidir."

Yani "eşğini dövmeyen semerini döverdi". Toplumsal biçimleniş içinde toplum rüzgarıyla sürüklendiğimiz alan içi eğilimler; şairdeki gibi sanki kişinin özel bir himmet ve gayreti gibi önceleyen bir abartmaya dayalı sorgu ve sığınmalarla dile getirilir. Böyle durumda geleneksel belleği yinelemenin mantığı, güncel ve aktivasyonla değildir.

Şairinin bu tür iddiasına göre; ben bile derim ki, dayak atanın da dayak yiyenin de o sevgi ve şefkat kucağı olan ana ellerinde yoğrulduğunu söylesem, her halde bu çıkarsama abartma olmaz değil mi?

Sosyo toplumsa nedenle elbette bu da tam böyle değildi. Ama "suyun rengini kabın rengi olduğunu" unutan şiirin temasına göre kişisi yetkin olmazlık (suyun rengi) ile el kaldırmayı özdeşleşen bu sav çok güçlü ve bu sav öyle göz ardı edilir gibi değildi.

Hatta kadına kalkan el yine bir ölçüde kadının kendi duyusuna göre kendi yetiştirilmesi olan ANALIK sevgi ve şefkatinden beslediğinden ötürüdür. Şiddeti toplum (kap) öğretir. Kadın da şiddeti (insan da şiddeti), iyiyi kötüyü, "dayağın cennetten çıktığını" sosyo toplumda öğrenir. Çocuğa öğretir ve uygular.

Görüyorsunuz el kaldırmanın şefkatle ana kucağıyla hiçbir ilgisi yok. Sosyo toplumsal olanı yaptırmayacaksa bir şefkat araya sokup olabildiğince durumu frenlemeye çalışmanın pansuman tedavisi yapılıyordu.

Bu nedenle kalkan elin sahipleri anaların eğittiği (!) şefkatle büyüyen insanlar olmaktadır gibi bir çıkarımla şiirsel bir anlamaya varmamız da belki de yine şiirin demek istemediği bir sonuç olacaktır.